

EVALUATIE MINIMABELEID GEMEENTE OLST-WIJHE

Onderzoek naar de omvang en samenstelling van de doelgroep voor het minimabeleid en het gebruik van minimaregelingen in de gemeente Olst-Wijhe.

Colofon

Opdrachtgever

gemeente Olst-Wijhe

Datum

oktober 2017

Auteurs

Tessa Schoot Uiterkamp
Harry Piepers

KWIZ

Stavangerweg 23 - 5
9723 JC Groningen
050 - 5252473
contact@kwiz.nl

Uitgave

Deze publicatie is een uitgave van KWIZ B.V.. Het overnemen van cijfers en / of teksten is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld. Niets uit deze publicatie mag worden veeveelvoudigd en / of openbaar gemaakt worden in welke vorm dan ook zonder voorafgaande toestemming van KWIZ B.V..

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Samenvatting.....	3
1. Minimahuishoudens in Olst-Wijhe	5
1.1. Bevolkingssamenstelling Olst-Wijhe.....	5
1.2. Inkomensverdeling minimahuishoudens	5
2. Gebruik inkomensondersteunende voorzieningen	7
2.1. Regelingen voor het minimabeleid	7
2.2. Kwijtschelding	7
2.3. Bijzondere bijstand	8
2.4. Individuele inkomenstoelage.....	8
2.5. Collectieve zorgverzekering.....	8
2.6. Reductieregeling	9
2.7. Stichting Leergeld	10
3. Beleid Olst-Wijhe in vergelijkend perspectief	11
3.1. Inrichting minimabeleid landelijke voorzieningen	11
3.2. Inrichting minimabeleid lokale voorzieningen	11
3.3. Alternatieven voor inrichting toekomstig minimabeleid	11
3.4. Omvang doelgroep na uitbreiding minimabeleid	12
3.5. Programmakosten minimabeleid na uitbreiding regelingen	12

Inleiding

De gemeente Olst-Wijhe wil haar minimabeleid ook in de komende jaren zoveel mogelijk afstemmen op belangrijkste kenmerken van de groepen huishoudens die aangewezen zijn op deze vorm van dienstverlening.

De gemeente heeft daarom KWIZ opdracht gegeven om de doelgroep van het minimabeleid en het huidige bereik van regelingen in beeld te brengen. Hierbij staan de volgende vragen centraal:

- Wat is de omvang en samenstelling van de (potentiële) doelgroep voor het minimabeleid?
- Welke typen huishoudens en inkomenscategorieën zijn hierbij te onderscheiden?
- Hoeveel kinderen groeien op in armoede?
- Hoe groot is het bereik van de verschillende minimaregelingen?
- Welke extra programmakosten zijn er gemoeid met de eventuele uitbreiding van regelingen?

Opzet van het onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van een door KWIZ ontwikkeld analysemodel. Deze armoede index wordt samengesteld op basis van een combinatie van gemeentelijke gebruiksgegevens, geëxtrapoleerde CBS-gegevens en kengetallen op basis van ervaringscijfers bij andere gemeenten.

Actualiteit onderzoek

De gegevens over de omvang en samenstelling van de doelgroepen voor het minimabeleid geven de situatie begin 2017 weer. De gegevens over het gebruik van de verschillende voorzieningen zijn gebaseerd op het totale gebruik in het jaar 2016.

Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk van deze rapportage wordt de doelgroep voor het minimabeleid in beeld gebracht. In het tweede hoofdstuk gaan we in op het gebruik van minimaregelingen. In het laatste hoofdstuk plaatsen we het beleid van de gemeente in vergelijkend perspectief.

Samenvatting

In totaal 339 huishoudens, die 4,6 procent van de huishoudpopulatie in Olst-Wijhe vormen, hebben een inkomen tot maximaal 110 procent van het wettelijk sociaal minimum (Wsm). Het landelijke aandeel minimahuishoudens ligt op 12 procent¹.

Kenmerken doelgroep minimabeleid

Ruim 50 procent minimahuishoudens heeft een bijstandsuitkering

Van de minimahuishoudens heeft 53 procent een bijstandsuitkering, ontvangt 36 procent een AOW inkomen en heeft 11 procent een ander hoofdkomen uit werk of een uitkering of een combinatie daarvan.

Eenoudergezinnen meer kans op armoede

Eenoudergezinnen behoren veel vaker tot de minimapopulatie dan andere huishoudens. Van alle 423 eenoudergezinnen in Olst-Wijhe zijn er 70 afhankelijk van een inkomen tot maximaal 110 procent Wsm. Procentueel gezien gaat om bijna 17 procent van deze groep.

Alleenstaanden vormen grootste groep minimahuishoudens

Alleenstaanden vormen in absolute zin de grootste groep onder de minima, 51 procent, ofwel 175 huishoudens, vallen in deze categorie. Het aandeel alleenstaande minima huishoudens in Olst-Wijhe ligt overigens duidelijk onder het gangbare gemiddelde van 60 procent.

Bijna 6 procent van alle kinderen groeit op in een minimahuishouden

Van de 3.510 kinderen die de gemeente telt, groeien er 201 op in een minimahuishouden met een inkomen tot 110 procent Wsm. Dit is 5,7 procent van alle kinderen in de gemeente en beduidend minder dan het landelijke gemiddelde van 11 procent.

Mate van gebruik inkomensvoorzieningen

Onderstaand geven we het bereik van de verschillende inkomensondersteunende voorzieningen op huishoudniveau weer.

Tabel S1 Gebruik inkomensondersteunende en participatie bevorderende regelingen

Regeling	Gebruik	Bereik
Kwijtschelding	258	84%
Bijzondere bijstand	194	57%
Individuele inkomensvoorslag	89	68%
Collectieve zorgverzekering	159	47%
Reductie regeling	227	67%
Stichting Leergeld (personen)	5	36%

In totaal 84 procent van de doelgroep heeft in het jaar 2016 gebruik gemaakt van de **kwijtschelding** voor lokale heffingen. Landelijk gezien zijn aandelen tot maximaal 80 procent voor deze regeling gangbaar. Het aandeel van 84 procent in Olst-Wijhe ligt daar zelfs nog iets boven.

Het bereik van de **bijzondere bijstand** uitgedrukt als percentage van de primaire doelgroep ligt op 57 procent. Landelijk gezien zijn op huishoudniveau gebruikersaandelen van 25 tot 35 procent gangbaar. De bekendheid met bijzondere bijstand is toegenomen. Omdat in Olst-Wijhe ook huishoudens met hogere inkomens gebruik kunnen maken van deze regeling kunnen we de mate van gebruik niet nader duiden.

Voor de **individuele inkomensvoorslag** geldt dat in de meeste gemeenten het aandeel gebruik rond 60 procent ligt. Het gebruik van 68 procent in Olst-Wijhe ligt daar duidelijk boven.

¹ Bron regionaal inkomens onderzoek 2013 CBS.

Bij de **collectieve zorgverzekering** ligt het gebruik met 47 procent duidelijk boven het gangbare gemiddelde van rond de 35 à 40 procent.

De **reductieregeling** wordt gebruikt door 67 procent van de doelgroep. Het bereik ligt fors boven het gangbare gemiddelde van 30 procent. Het hoge gebruik wordt verklaard door de schoolkostenvergoeding die in deze regeling is opgenomen en door de automatische toekenning van het recht op deze voorziening.

Het bereik de **stichting Leergeld** is met 36 procent goed te noemen. Vaak zien we een bereik van 20 tot 30 procent bij deze voorziening.

Aandachtspunten voor herijking van het beleid

In veel gemeenten in Nederland is het minimale beleid inmiddels nauwer in lijn gebracht met de uitgangspunten van de Participatiewet. Daarbij staat het zoveel mogelijk (kunnen) voorzien in een eigen (deel)inkomen voorop. In dit kader kunnen de volgende aanpassingen overwogen worden.

Uitbreiden zorgverzekering en maatwerkregeling nieuwe stijl

Op het gebied van zorg kan overwogen worden om de huidige zorgverzekering uit te breiden en open te stellen voor huishoudens met inkomens tot 130 procent Wsm.

Uitbreiding doelgroep stichting Leergeld

De gemeente Olst-Wijhe kan overwegen een overeenkomst met de stichting Leergeld aan te gaan en deze regeling open te stellen voor kinderen in huishoudens met inkomens tot 130 procent Wsm. Op deze wijze wordt een armoedeval voorkomen als (alleenstaande) ouders met kinderen vanuit een uitkeringssituatie geheel of gedeeltelijk werk aanvaarden.

Verhogen inkomensgrenzen individuele bijzondere bijstand

Verhoging van de inkomensgrenzen in de bijzondere bijstand voor specifieke kostensoorten is een laatste instrument om werken lonend te maken. In concreto kan de gemeente Olst-Wijhe overwegen om tot een inkomen van 130 procent Wsm 50 procent draagkracht over het meerkomen boven 100 procent Wsm te berekenen.

Onderstaand geven we financiële gevolgen van een mogelijk verruiming van de inkomensgrenzen van een aantal minimaregelingen weer. Daarbij gaan we er van uit dat het gebruik van regelingen in de nieuwe doelgroepen even hoog ligt als het gebruik in de huidige doelgroep.

Programmakosten zorgverzekering na verhoging inkomensgrens

Bij uitbreiding van de zorgverzekering naar de inkomensgroep van 130 procent Wsm wordt de doelgroep 51 huishoudens groter. Bij een gelijkblijvend gebruik van deze voorziening wordt de gebruikersgroep rond de 24 huishoudens groter. De programmakosten voor deze voorziening stijgen dan op jaarbasis met (24/160) ofwel 15 procent.

Programmakosten stichting Leergeld na verhoging inkomensgrens

Bij uitbreiding van jeugdregeling in het kader van de Stichting Leergeld stijgt de doelgroep met 31 jongeren. Bij een gelijkblijvend gebruik van deze voorziening maken dan jaarlijks 11 jongeren meer gebruik van deze regeling. Op basis van een maximale bijdrage van € 300 stijgen de uitgaven dan met € 3.300 per jaar.

Programmakosten bijzondere bijstand na verhoging inkomensgrens

Bij uitbreiding van de draagkrachtregeling (van 50 procent) voor de bijzondere bijstand voor inkomens tot 130 procent Wsm wordt de doelgroep 51 huishoudens groter. Bij een gelijkblijvend gebruik van de individuele bijzondere bijstand stijgen de kosten voor deze voorziening met (51/339 huishoudens x 50 procent) ofwel 8 procent ten opzichte van de kosten in het jaar 2016.

1. Minimahuishoudens in Olst-Wijhe

In dit hoofdstuk beschrijven we de omvang en samenstelling van de groepen huishoudens met inkomens tot 110 procent van het wettelijke sociale minimum in de gemeente Olst-Wijhe².

1.1. Bevolkingssamenstelling Olst-Wijhe

Onderstaand geven we de belangrijkste kenmerken van de bevolkingspopulatie per januari 2017 in de gemeente Olst-Wijhe weer.

Tabel 1.1.1 Aantal huishoudens en inwoners Olst-Wijhe

Categorie	
Aantal huishoudens	7.299
Aantal personen	17.957
Gemiddelde huishoudgrootte	2,4

In de gemeente Olst-Wijhe wonen 17.957 personen waarvan er 3.510 (19,5 procent) jonger zijn dan 18 jaar. In de gemeente wonen 7.299 huishoudens. De gemiddelde huishoudgrootte komt daarmee uit op 2,4 personen. Dat is duidelijk boven het landelijke gemiddelde van 2,2 personen per huishouden.

Huishoudtype

Naar huishoudtype zien we de volgende verdeling.

Tabel 1.1.2 Huishoudens naar type

Huishoudtype	Aantal	Aandeel	Aandeel landelijk
Alleenstaand	1.962	26,9%	37,6%
Alleenstaande ouder	423	5,8%	7,2%
Meerpersoons met kinderen	2.338	32,0%	26,2%
Meerpersoons zonder kinderen	2.576	35,3%	29,0%
Totaal	7.299	100%	100%

De huishoudsamenstelling in Olst-Wijhe wijkt af van het landelijke beeld. Zo zijn er in de gemeente minder alleenstaanden (27 tegen 37 procent) en wonen er veel meer paren met kinderen: respectievelijk 32 tegen 26 procent.

1.2. Inkomensverdeling minimahuishoudens

De volgende tabel bevat een overzicht van het actuele aantal en aandeel huishoudens in de gemeente dat een inkomen heeft tot maximaal 120 procent van het wettelijke sociale minimum voor het betreffende huishoudtype.

Tabel 1.2.1 Huishoudens naar inkomen in Olst-Wijhe

Inkomen	Aantal	Aandeel
Inkomen tot 100% Wsm	308	4,2%
Inkomen 100 tot 110% Wsm	31	0,4%
Inkomen 110 tot 120% Wsm	20	0,3%
<i>Subtotaal</i>	<i>359</i>	<i>4,9%</i>
Overig	6.940	95,1%
Totaal	7.299	100%

² Alle bevolkings- en inkomensgegevens in deze rapportage zijn afkomstig van het CBS. De inkomensgegevens zijn gebaseerd op (RIO) inkomensgegevens die het CBS jaarlijks opstelt. Deze gegevens zijn door KWIZ bewerkt en gecorrigeerd voor de vermogensnormen van de Participatiewet.

Van alle huishoudens in de gemeente moet 4,2 procent rondkomen van een inkomen op bijstandsniveau. Dit zijn in totaal 308 huishoudens. Het landelijke percentage minima met een dergelijk inkomen ligt op 9 procent. In totaal hebben 339 huishoudens een inkomen tot 110 procent Wsm terwijl 359 huishoudens moeten rondkomen van een inkomen tot maximaal 120 procent Wsm.

Inkomensbron

Het inkomensondersteunend beleid van de gemeente Olst-Wijhe is primair gericht op de doelgroep van 339 huishoudens met inkomens tot maximaal 120 procent Wsm. In deze inkomensgroep ziet de verdeling van de minimapopulatie er als volgt uit.

Tabel 1.2.2 Inkomensbron minima, inkomen tot 110% Wsm

Inkomensbron	Aantal	Aandeel
Bijstand inkomen	180	53%
Ander inkomen	37	11%
AOW inkomen	122	36%
Totaal	339	100%

De doelgroep voor het lokale minimabeleid bestaat voor 53 procent uit bijstandsgerechtigden en voor 11 procent uit huishoudens met een ander hoofinkomen uit bijvoorbeeld werk en of een combinatie van werk en uitkering. In totaal 36 procent van de minimapopulatie bestaat uit huishoudens waarvan het oudste gezinslid de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt.

Huishoudtype

Het volgende overzicht geeft het huishoudtype van de minimahuishoudens met inkomens tot 110 procent Wsm weer.

Tabel 1.2.3 Huishoudtype minima, inkomen tot 110% Wsm

Huishoudtype	Aantal	Aandeel
Alleenstaand	175	51%
Eénouder gezin	70	21%
Meerpersoons met kinderen	36	11%
Meerpersoons zonder kinderen	58	17%
Totaal	339	100%

Alleenstaanden vormen met 51 procent de grootste groep minimahuishoudens in Olst-Wijhe. Dit aandeel ligt duidelijk onder het landelijke gemiddelde van 60 procent. Daarnaast zijn ook huishoudens met kinderen, die met elkaar 32 procent van de primaire doelgroep vormen, prominent aanwezig.

Kinderen

Van alle 3.510 opgroeiende jongeren in de leeftijd tot 18 jaar in Olst-Wijhe wonen er 201 in een huishouden met een inkomen tot maximaal 110 procent van het voor dat huishouden geldende wettelijke sociale minimum. Met elkaar maken zij 5,7 procent van de jeugdpopulatie in Olst-Wijhe uit. In de groep huishoudens met inkomens tot 120 procent Wsm wonen 215 jongeren, ofwel 6,1 procent van alle jongeren in de leeftijd tot 18 jaar.

2. Gebruik inkomensondersteunende voorzieningen

Inwoners van de gemeente Olst-Wijhe met een laag inkomen kunnen een beroep doen op diverse voorzieningen om hun lasten te verlichten of het maatschappelijk participeren te versterken. In dit hoofdstuk gaan we nader in op het gebruik en bereik onder de doelgroep van deze regelingen.

2.1. Regelingen voor het minimabeleid

In dit hoofdstuk beschrijven we de inkomensondersteunende voorzieningen die lokaal worden uitgevoerd. Deze voorzieningen hebben inkomensgrenzen die zijn afgeleid van het wettelijke sociale minimum dat voor ieder huishoudtype geldt. De volgende tabel geeft de huidige inkomensgrenzen voor deze regelingen weer.

Tabel 2.1.1 Inkomensgrenzen regelingen en omvang doelgroep

Categorie	Inkomensgrens	Doelgroep	Regelgeving
Kwijtschelding	100% Wsm	308 huishoudens	landelijk/gemeentelijk
Bijzondere bijstand ³	110% Wsm	339 huishoudens	landelijk/gemeentelijk
Individuele inkomenstoeslag	110% Wsm	339 huishoudens	landelijk/gemeentelijk
Collectieve zorgverzekering	110% Wsm	339 huishoudens	gemeentelijk
Reductie regeling	110% Wsm	339 huishoudens	gemeentelijk
Stichting Leergeld	110-120% Wsm	14 jongeren	gemeentelijk

Onder de landelijke voorzieningen voor het minimabeleid vallen de bijzondere bijstand en de individuele inkomenstoeslag. Voor elk van deze voorzieningen kunnen, binnen bepaalde grenzen lokale uitvoeringsregels gelden. In Olst-Wijhe kunnen minima als zij aan de daarvoor geldende criteria voldoen naast de landelijke voorzieningen ook gebruik maken van drie lokale regelingen.

2.2. Kwijtschelding

Huishoudens met lage inkomens kunnen in de gemeente Olst-Wijhe kwijtschelding aanvragen voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing. De doelgroep voor de kwijtschelding bestaat uit huishoudens met een inkomen op het voor dat huishoudtype geldende sociale minimum⁴.

Tabel 2.2.1 Bereik kwijtschelding

Categorie	
Doelgroep	308
Gebruik	258
Percentage bereik	84%

In 2016 hebben 258 huishoudens geheel of gedeeltelijk kwijtschelding van lokale lasten gekregen. Daarmee komt het bereik onder de primaire doelgroep uit op 84 procent. Voor deze regeling geldt dat landelijk gezien het maximale bereik ongeveer 80 procent is. Het bereik van 84 procent in Olst-Wijhe ligt nog boven dit percentage en is daarmee uitzonderlijk hoog te noemen.

³ Tot deze inkomensgrens wordt geen draagkracht berekend. Boven de inkomensgrens van 110 procent Wsm wordt afhankelijk van de kostensoort een draagkracht tot 35 procent van het meerkomen gehanteerd.

⁴ De kwijtschelding kent lagere vermogensnormen dan de rest van de minimaregelingen. Omdat we geen gegevens hebben over het exacte vermogen van minima kijken we puur naar het inkomen (100 procent Wsm).

2.3. Bijzondere bijstand

Het bijzondere bijstandsbeleid van de gemeente Olst-Wijhe is erop gericht om mensen die bijzondere noodzakelijke kosten hebben en deze niet zelf kunnen betalen, te ondersteunen. De gemeente beoordeelt bij iedere aanvraag of er sprake is van bijzondere omstandigheden. De primaire doelgroep bestaat uit 339 huishoudens met inkomens tot 110 procent van de bijstandsnorm.

Tabel 2.3.1 Bereik bijzondere bijstand

Categorie	
Doelgroep	339
Gebruik	194
Percentage bereik	57%

In het jaar 2016 hebben 194 incidentele bijzondere bijstand ontvangen voor de kosten van extra onvermijdelijke uitgaven⁵ wat neer komt op een bereik van 57 procent van de primaire doelgroep. De regeling bijzondere bijstand is meer bekend geworden onder de inwoners door de invoering van de vergoeding voor huishoudelijke hulp, de financiële tegemoetkoming in de ziektekosten en de toename van bijzondere bijstand voor bewindvoering.

2.4. Individuele inkomenstoelage

In Olst-Wijhe behoort iedereen tussen de 21 jaar en de pensioengerechtigde leeftijd, die gedurende drie jaar een inkomen heeft tot maximaal 110 procent van de bijstandsnorm en geen zicht hebben op inkomensverbetering tot de doelgroep. In totaal behoren 217 huishoudens tot de groep die qua leeftijd en inkomen recht heeft op deze voorziening. Van hen is naar schatting 60 procent langer dan drie jaar op dit inkomen aangewezen⁶. De doelgroep bestaat dan uit 130 huishoudens.

Tabel 2.4.1 Bereik individuele inkomenstoelage

Categorie	
Doelgroep	130
Gebruik	89
Percentage bereik	68%

In 2016 hebben 89 huishoudens gebruik gemaakt van deze toeslag. Afgezet tegen de groep die drie jaar een inkomen tot 110 procent Wsm heeft is dit een bereik van 68 procent. Vergeleken met andere gemeenten, waar een bereik rond de 60 procent gangbaar is, is dit een verhoudingsgewijs hoog aandeel.

2.5. Collectieve zorgverzekering

Tot de doelgroep voor de collectieve zorgverzekering behoren alle 399 huishoudens met een inkomen tot maximaal 110 procent Wsm en een vermogen binnen de bijstandsnormen.

Tabel 2.5.1 Bereik collectieve zorgverzekering

Categorie	
Doelgroep	339
Gebruik	159
Percentage bereik	47%

⁵ In totaal gaat het om 248 verstrekkingen aan 194 huishoudens. Het gaat hier om eenmalige extra kosten voor levensonderhoud, huishoudelijke hulp, kosten voor woonvoorzieningen en uitgaven voor bewindvoering.

⁶ Het aandeel langjarige minimahuishoudens ligt op basis van benchmark gegevens van KWIZ tussen de 55 en 65 procent van het aantal minimahuishoudens.

In het jaar 2017 maken 158 huishoudens in de gemeente Olst-Wijhe gebruik van de collectieve zorgverzekering⁷. Dit komt neer op een bereik van 47 procent. Het bereik van de zorgverzekering ligt landelijk gezien tussen de 35 en 40 procent van de doelgroep. Het gebruik in Olst-Wijhe ligt daarmee verhoudingsgewijs aan de hoge kant.

2.6. Reductieregeling

Olst-Wijhe kent een reductieregeling die in de vorm van een geld terug regeling wordt uitgevoerd en korting biedt op activiteiten op het gebied van sport, cultuur en educatie. Ook wordt een tegemoetkoming in de schoolkosten van minderjarige kinderen verstrekt. De doelgroep bestaat uit 339 huishoudens.

Tabel 2.6.1 Bereik reductieregeling

Categorie	
Doelgroep	339
Gebruik	227
Percentage bereik	67%

In 2016 hebben 227 huishoudens gebruik gemaakt van deze regeling. Daarmee ligt het bereik op 67 procent. Landelijk gezien hebben pure participatieregelingen vaak een bereik van 30 procent. Het hoge gebruik wordt mede verklaard door de schoolkostenvergoeding die in deze regeling is opgenomen.

---

⁷ In Olst-Wijhe maken op dit moment 203 hoofdverzekerden gebruik van de zorgverzekering. Op basis van het gemiddelde aantal volwassenen per huishouden (1,28) komt dit voor Olst-Wijhe neer op 159 huishoudens.

2.7. Stichting Leergeld

Stichting Leergeld is bedoeld voor kinderen uit gezinnen met inkomens tussen 110 en maximaal 120 procent van de bijstandsnorm. Via de regeling worden sportieve en culturele activiteiten vergoed tot maximaal € 300 per jaar afhankelijk van de leeftijd van het betreffende kind. De doelgroep bestaat uit 14 kinderen in de gezinnen met dergelijke inkomens.

Tabel 2.7.1 Bereik stichting Leergeld

Categorie	
Doelgroep kinderen	14
Gebruik	5
Percentage gebruik	36%

In 2016 hebben 5 jongeren een verstrekking via de stichting Leergeld ontvangen. Daarmee is 36 procent van de doelgroep bereikt. Landelijk gezien heeft dit fonds vaak een bereik van 20 tot 30 procent.

3. Beleid Olst-Wijhe in vergelijkend perspectief

In het vorige hoofdstuk is het gebruik van voorzieningen door huishoudens met lage inkomens in beeld gebracht. In dit hoofdstuk plaatsen we het beleid van de gemeente Olst-Wijhe in vergelijkend perspectief.

3.1. Inrichting minimabeleid landelijke voorzieningen

Voor de landelijke regelingen bijzondere bijstand en individuele inkomenstoeslag geldt het volgende. Bij de **individuele inkomenstoeslag** hanteert de gemeente Olst-Wijhe een inkomensgrens van 110 procent Wsm en een referteperiode van 36 maanden. Dat is in overeenstemming met het beleid in de meeste andere gemeenten. Ook de bedragen die verstrekt worden voor deze voorziening liggen in lijn met die in andere gemeenten. Het gebruik van deze voorziening ligt in Olst-Wijhe met 68 procent boven het gangbare gemiddelde van 60 procent van de doelgroep.

Het bereik van de **bijzondere bijstand** uitgedrukt als percentage van de primaire doelgroep ligt op 57 procent. Landelijk gezien zijn op huishoudniveau gebruikersaandelen van 25 tot 35 procent gangbaar. Omdat in Olst-Wijhe ook huishoudens met hogere inkomens gebruik kunnen maken van deze regeling kunnen we de mate van gebruik niet nader duiden.

3.2. Inrichting minimabeleid lokale voorzieningen

Wat betreft de inhoud van het pakket lokale voorzieningen geldt dat de gemeente Olst-Wijhe net als veel andere gemeenten zowel een collectieve zorgverzekering, een reductieregeling als ook een kindregeling in de vorm van Stichting Leergeld kent.

Voor de **collectieve zorgverzekering** is de inkomensgrens 110 procent van het Wsm. Deze verzekering heeft een hoog bereik van 47 procent van de primaire doelgroep. In veel gemeenten is inmiddels de keuze gemaakt om de zorgverzekering open te stellen voor huishoudens met inkomens tot 130 procent Wsm.

De **reductieregeling** is bedoeld voor huishoudens met inkomens tot maximaal 110 procent Wsm. In 2016 lag het bereik van deze regeling op 67 procent. Voor een soortgelijke regeling geldt dat een bereik van 30 procent op jaarbasis gangbaar is. Het hoge gebruik wordt verklaard door de schoolkostenvergoeding die in deze regeling is opgenomen en door de automatische toekenning van het recht op deze voorziening.

Bij de **stichting Leergeld** ligt kunnen huishoudens met inkomens tussen 110 en 120 procent Wsm terecht. In het jaar 2016 hebben 5 jongeren een verstrekking via stichting Leergeld ontvangen. Daarmee is 36 procent van de doelgroep bereikt. In veel gemeenten is de deze regeling inmiddels opengesteld voor kinderen in huishoudens met inkomens tot 130 procent Wsm.

3.3. Alternatieven voor inrichting toekomstig minimabeleid

In een groot aantal gemeenten in Nederland is het minimabeleid inmiddels nauwer in lijn gebracht met de uitgangspunten van de Participatiewet. Daarbij staat het zoveel mogelijk kunnen voorzien in een eigen (deel)inkomen voorop. In dit kader kunnen de volgende aanpassingen aan het minimabeleid overwogen worden.

Uitbreiden zorgverzekering

Op het gebied van zorg kan overwogen worden om de huidige zorgverzekering uit te breiden en open te stellen voor huishoudens met inkomens tot 130 procent Wsm.

Verhogen inkomensgrens stichting Leergeld

De gemeente Olst-Wijhe kan overwegen om deze regeling open te stellen voor jongeren uit huishoudens met inkomens tot 130 procent Wsm. Op deze wijze wordt een armoedeval

voorkomen als (alleenstaande) ouders met kinderen vanuit een uitkeringssituatie geheel of gedeeltelijk werk aanvaarden.

Verhogen inkomensgrenzen individuele bijzondere bijstand

Verhoging van de inkomensgrenzen in de bijzondere bijstand voor een aantal kostensoorten is een laatste instrument om werken lonend te maken. In concreto kan de gemeente Olst-Wijhe overwegen om tot een inkomen van 130 procent Wsm 50 procent draagkracht over het meerkomen boven 110 procent Wsm te berekenen.

3.4. Omvang doelgroep na uitbreiding minimabeleid

Het onderstaande overzicht geeft de omvang van de doelgroepen voor het minimabeleid met inkomens tot 130 procent Wsm weer. Met behulp van deze informatie kunnen in combinatie met de kennis over het bereik van voorzieningen kostenprognoses voor aanpassingen in het beleid worden opgesteld.

Tabel 3.4.1 Aantal huishoudens en kinderen in inkomensgroep tot 130 procent Wsm

Inkomen t.o.v. Wsm	Huishoudens	Aandeel	Kinderen	Aandeel
tot 110% Wsm	339	4,6%	201	5,7%
tot 120% Wsm	359	4,9%	215	6,1%
tot 130% Wsm	390	5,3%	232	6,6%

In de inkomensgroep tot 130 procent Wsm komen we tot een aantal van 390 huishoudens met dit inkomen. Met elkaar vormen zij 5,3 procent van de huishoudpopulatie. In de gezinnen met kinderen met inkomens tot 130 procent Wsm wonen in totaal 232⁸ jongeren in de leeftijd tot 18 jaar.

3.5. Programmakosten minimabeleid na uitbreiding regelingen

Onderstaand geven we financiële gevolgen van een mogelijk verruiming van de inkomensgrenzen van een aantal minimaregelingen. Daarbij gaan we er van uit dat het gebruik van regelingen in de nieuwe doelgroepen even hoog ligt als het gebruik in de huidige doelgroep.

Programmakosten zorgverzekering na verhoging inkomensgrens

Bij uitbreiding van de zorgverzekering naar de inkomensgroep van 130 procent Wsm wordt de doelgroep 51 huishoudens groter. Bij een gelijkblijvend gebruik van deze voorziening wordt de gebruikersgroep rond de 24 huishoudens groter. De programmakosten voor deze voorziening stijgen dan op jaarbasis met (24/160) ofwel 15 procent ten opzichte van de kosten in 2017.

Programmakosten stichting Leergeld na verhoging inkomensgrens

Bij uitbreiding van jeugdregeling in het kader van de Stichting Leergeld stijgt de doelgroep met 31 jongeren. Bij een gelijkblijvend gebruik van deze voorziening maken dan jaarlijks 11 jongeren meer gebruik van deze regeling. Op basis van een maximale bijdrage van € 300 stijgen de programmakosten dan met € 3.300 per jaar.

⁸ Het aantal kinderen in huishoudens met inkomens tot 130 procent Wsm is een extrapolatie van het aantal kinderen in de groep met inkomens tot 120 procent Wsm. In werkelijkheid zal dit aantal iets lager liggen omdat in deze inkomensgroep veel AOW inkomens voorkomen.

Programmakosten bijzondere bijstand na verhoging inkomensgrens

Bij uitbreiding van de draagkrachtregeling (van 50 procent) voor de bijzondere bijstand voor inkomens tot 130 procent Wsm wordt de doelgroep 51 huishoudens groter. Bij een gelijkblijvend gebruik van de individuele bijzondere bijstand stijgen de kosten voor deze voorziening met (51/339 huishoudens x 50 procent) ofwel 8 procent ten opzichte van de kosten in het jaar 2016.